

УДК 349.3

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ЗМЕНШЕННЯ ДИСПРОПОРЦІЇ У РОЗМІРАХ ПЕНСІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ПРИРІВНЯНИХ ДО НИХ ОСІБ

Мар'ян Стецьків

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: maryanov13@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-2974-2302*

Досліджено проблемні питання реалізації особами, звільненими з військової служби та особами, прирівняними до них, права на пенсійне забезпечення. Критично проаналізовано Постанову Кабінету Міністрів України № 713 «Про додатковий соціальний захист окремих категорій осіб» щодо підстав, які впливають на обчислення розмірів пенсій та зумовлюють їх диспропорції. Зроблено висновок, що застосування положень. Постанови зумовлює порушення принципу рівності у сфері відносин, які виникають на підставі Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби». Дискримінаційними чинниками є: 1) прив'язка реалізації права на доплату до дати «відліку» застосування механізму – 1 березня 2018 р.; 2) фіксована грошова сума доплати; 3) визначення цієї суми критерієм реалізації права на доплату. З'ясовано, що Постанова Кабінету Міністрів України № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб» також містить норми, які сприяють диспропорції розмірів пенсій за вислугу років: за суб'єктивним складом та часом призначення пенсії; за моментом звільнення.

Наголошено, на хаотичності та невпорядкованості законодавчих норм, відсутності єдності та зрозумілості їхнього застосування. Зловживання працівниками Пенсійного Фонду України повноваженнями та недоотримання, внаслідок цього, особами, звільненими з військової служби, значних сум пенсійних виплат, є порушенням права особи на захист права власності в розумінні ст. 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Акцентовано на необхідності впорядкування відносин зазначеного виду виключно в Законі України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

Ключові слова: особи, звільнені з військової служби, грошове забезпечення, перерахунок пенсії, пенсійне забезпечення, принцип рівності.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2023.78.299>

Постановка проблеми. Питання, пов'язані з визначенням обсягу права на пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби та членів їхніх сімей через обчислення розміру пенсійних виплат, є одними з найскладніших у застосуванні Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби». Вони зумовлені значною кількістю чинників, серед яких: залежність розміру цієї виплати від посади, яку особа займала на момент звільнення з військової служби; підстави призначення пенсії (за віком, по інвалідності, по втраті годувальника); тривалість вислуги років, наявність утриманців. Додатковими обставинами тут можуть слугувати пільги, визначені законодавством, за роботу,

пов'язану зі збереженням військової таємниці чи службу в умовах режимних обмежень тощо (ст. 12, 16, 21, 24, 30, 43) [14].

Значним дефектом у механізмі реалізації права на пенсійне забезпечення відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» [14], який має вагомий вплив у процедурі обчислення розміру пенсії, є залежність змісту цього права від періоду – моменту набуття цього права: в різний період звернення особи за пенсією застосуванню підлягає чинне на той момент законодавство, яке може передбачати відмінні правила розрахунку однакових пенсій за тотожних передумов та підстав набуття права на пенсію, що зумовлює значні диспропорції у розмірах пенсій. Ба більше, дата виникнення права на пенсію також визначає і законодавство, що підлягає застосуванню для проведення перерахунків пенсійного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, які досліджують різні питання реалізації норм Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», зокрема, щодо призначення чи перерахунку пенсій – А. К. Андрейчук, О. О. Морушко [1], К. В. Бориченко [2], О. О. Гірник [4], А. О. Гудзь [3], І. Ю. Михайлова [8] та інші. Постійне оновлення підзаконних нормативно-правових актів із зазначених питань породжує нову практику, яка потребує аналізу та переосмислення з огляду на результати нових законодавчих змін. Відтак питання практичних проблем запобігання диспропорцій у розмірах пенсій, призначених відповідно до згаданого Закону України, потребують теоретичного аналізу.

Мета статті полягає у з'ясуванні теоритико-практичних проблем пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби в контексті забезпечення рівності їхніх прав з питань обчислення розміру пенсій.

Виклад основного матеріалу. 14 липня 2021 р. Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову № 713 «Про додатковий соціальний захист окремих категорій осіб» (далі – Постанова № 713), яка передбачила складний механізм залежності розміру пенсії від часу, коли особа звернулася за призначенням цієї пенсії. Важливими є декілька умов п. 1 Постанови № 713. По-перше, визначено дату «відліку», навколо якої вибудовано механізм доплати до пенсії, призначеної відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» – 1 березня 2018 р. Так, доплата здійснюється щодо пенсій, призначених до цієї дати або, якщо пенсія призначена після неї, однак на основі грошового забезпечення, визначеного станом на 1 березня 2018 р., або до цієї дати. Водночас перегляд (перерахунок) розміру пенсії після 1 березня 2018 р. позбавляє особу права на щомісячну доплату, навіть якщо проведена процедура не забезпечила підвищення пенсії на рівень, визначений Постановою № 713. По-друге, визначено фіксовану грошову суму доплати до пенсії (рівень) – 2 000 грн, яка в подальшому враховується під час підвищення розмірів пенсій. По-третє, передбачено, що ця сума слугує орієнтиром визначення права на доплату до пенсії. Наприклад, якщо сума збільшення пенсії під час її перегляду (перерахування) не досягала 2 000 гривень, щомісячна доплата встановлюється в сумі, якої не вистачає до закріпленого рівня [13]. Відповідною Постановою передбачено право Пенсійного Фонду України позбавити особу права на доплату, якщо внаслідок перерахунку її пенсія зросла на визначений рівень. Таке повноваження можна застосувати й щодо пенсій, які були призначені до 1 березня 2018 р.

Зміст преамбули Постанови № 713 свідчить, що вона прийнята з метою забезпечення поетапного зменшення диспропорцій у розмірах пенсій, призначених

військовослужбовцям, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ (міліції), поліцейським та деяким іншим особам, до прийняття Верховною Радою України законодавчих актів щодо пенсійного забезпечення військовослужбовців і деяких інших осіб. Отже, щомісячна доплата 2 000 грн була передбачена як тимчасовий захід фінансової підтримки пенсіонерів з числа осіб, звільнених з військової служби. Врегулювання зазначеного питання у підзаконних ноормативно-правових актах та відсутність зазначеного механізму в Законі України, як видається, порушує конституційні норми щодо питань, які повинні бути врегульовані саме в законах як нормативно-правових актах вищої юридичної сили (п. 1 ст. 92 [6]), та не відповідає засадам сталості процедур реалізації соціальних прав.

Як свідчить зміст рішення Конституційного Суду України, порушенням рівності перед законом, тобто дискримінацією, є об'єктивно невинуватена відмінність у правовому регулюванні статусу особи і статусу інших осіб, які перебувають в однаковому з нею або схожому становищі (абз. 4 п. п. 2.2. п. 2 мотивувальної частини) [20; 21]. Ознаки порушення принципу рівності під час обчислення розмірів пенсії простежуємо в законодавстві про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби. Як свідчать дані, викладені в Пояснювальній записці до Постанови № 713, після перерахунку пенсій колишнім військовослужбовцям Збройних Сил України у 2018 р., їхні пенсії не були індексованими через відсутність відповідного механізму, а диспропорція у розмірах пенсій залежно від часу їх призначення перевищила 70 % [12].

Аналіз змісту законодавства, зокрема Постанови Кабінету Міністрів України 21.02.2018 р. № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб» (далі – Постанова № 103) [15], а також роз'яснень Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та громадянина [7] свідчить про можливість виділення декількох критеріїв диспропорції, що є прикладом системного порушення права на пенсію:

1) за суб'єктним складом та часом призначення пенсії.

Пенсії осіб, звільнених з військової служби, перераховано з трьох складових грошового забезпечення (оклади за посадою, військовим званням та надбавка за вислугу років). Натомість пенсіонерам органів внутрішніх справ (міліції) – зі всього грошового забезпечення станом на січень 2016 р.

Щодо колишніх працівників міліції, то виплата перерахованих їм пенсій проведена в повному обсязі з 1 січня 2018 р., а також передбачено виплату коштів для їхнього перерахунку за період з 1 січня 2016 р. по 31 грудня 2017 р. у порядку, встановленому Постановою № 103. Особам, звільненим з військової служби, передбачено процедуру поетапного перерахунку пенсій у період з 2018 до 2019 р. (період поетапного перерахунку пенсій у обсязі 50 та 75 %), а відповідна доплата недоплачених сум перерахованої пенсії за період з 1 січня 2018 р. у Постанові № 103 не передбачена взагалі.

2) за моментом звільнення.

Військовослужбовцям, які звільняються зі служби після 1 березня 2018 р. для обчислення пенсії, окрім відповідних окладів за посадою, військовим (спеціальним) званням (для осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту щомісячної надбавки за спеціальне звання) та відсоткової надбавки за вислугу років, враховуються також щомісячні додаткові види грошового забезпечення (надбавки, доплати, підвищення) та премії, передбачені Постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2017 р. № 704 «Про грошове забезпечення

військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб», тоді, коли для осіб, звільнених до цієї дати, – тільки три його складові [7].

На диспропорцію як проблему у сфері пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби, звертають увагу й науковці [22, с. 131]. Основними причинами називають: 1) той факт, що обчислення пенсій здійснюється з урахуванням додаткових видів грошового забезпечення за останні 24 місяці перед місяцем звільнення; 2) відсутність належних для підвищення військових пенсій коштів у Державному бюджеті; 3) симптоматичний характер підвищення грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, яке відбувається на підставі рішень Міністра оборони України відповідно до наданих йому повноважень згідно з бюджетним законодавством, а не Кабінетом Міністрів України [22, с. 131].

Спробою виправити дисбаланс, який полягав у забезпеченні рівності та пропорційності розмірів пенсійних виплат осіб, які звільнені з військової служби у різні проміжки часу за наявності в них однакових правових підстав та умов для призначення пенсії (посада, військове звання, вислуга років тощо), було прийняття Постанови № 713. Однак урегулювання проблеми в такий спосіб лише примножило кількість підзаконних правових актів.

Вважаємо, що основною проблемою сучасної системи пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби, є хаотичність та непорядкованість законодавчих норм, відсутність єдності та зрозумілості їхнього застосування. Такий стан правового регулювання створює нерівні умови для осіб, які звільняються зі служби в різний час, призводить до численних зловживань повноваженнями працівниками Пенсійного Фонду України і, як наслідок, до недоотримання пенсіонерами значних сум пенсійних виплат, а отже – порушення їхнього права на володіння майном у розумінні ст. 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод [16].

Першим етапом вирішення проблеми та підвищення гарантій прав, передбачених Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», має стати систематизація відповідного законодавства України з урахуванням судової практики.

Вважаємо, що прийняття Постанови № 713 не сприяло досягненню завдання. Зокрема, щомісячна доплата в розмірі 2 000 грн не є складовою відповідної пенсії особи, а отже, не враховується під час її перерахування, що, зі свого боку, призводить до зменшення обсягу. Натомість у разі, коли йдеться про застосування обмеження максимального розміру пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) згідно з ч. 7 ст. 43 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби та деяких інших осіб» (не вище десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність), така доплата вважається складовою пенсії.

Як свідчить судова практика, чимало зловживань з боку органів Пенсійного Фонду України виникає під час самого застосування Постанови № 713 [9; 19]. Поширення набула практика відмови органів Пенсійного Фонду України в призначенні [10; 11] або ж у припиненні виплати вже нарахованої доплати [17; 18]. Пенсійний Фонд України посилається на правила Постанови № 713, наполягаючи, що доплата до пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»

надається, якщо після перерахунку пенсії її розмір збільшився менше ніж на 2 000 грн. Розмір оплати за таких обставин визначається індивідуально як різниця між новим після перерахунку розміром пенсії та 2 000 грн. З аналізу наведених судових рішень, розуміємо, що зазначена практика застосовується Пенсійним Фондом України і щодо пенсіонерів, яким перераховано пенсію за рішеннями судів.

Порівнявши положення Постанови № 713 та практику її застосування Пенсійним Фондом України, вважаємо, що він довільно застосовує припис абз. 3 п. 1. Зокрема, правилами підзаконного акту визначено, що доплата до пенсії не здійснюється лише за умови проведеного її перерахунку з огляду на підвищення грошового забезпечення, яке могло б слугувати підставою призначення пенсії звільненим з військової служби. В такий спосіб досягається мета ухвалення Постанови № 713, а саме зменшення диспропорцій у розмірах пенсій, визначених на законних підставах. Зате перерахунок пенсії, проведений на виконання судового рішення з метою усунення порушеного права особи на належний розмір пенсії, право на отримання якої в особи виникло до 01.03.2018 р., не є перерахунком пенсії через зміну складових грошового забезпечення або інших показників основного розміру пенсії.

Про масштабність відповідної проблеми свідчать цифри розглянутих судами спорів, які виникають через неправильне застосування органами Пенсійного Фонду України Постанови № 713. Так, з 01 серпня 2021 р. (з моменту введення в дію Постанови № 713) і до сьогодні в Україні було розглянуто 135 209 справ [5]. Варто наголосити, що всі судові спори вирішені на користь осіб, які зверталися за захистом права на пенсію.

Висновки. Право на пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, є соціальним правом людини, в механізмі реалізації якого важливу роль відіграє держава. Для вирішення проблеми найефективнішим способом є виключне впорядкування відносин із призначення пенсії відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» у самому Законі. Це забезпечило б виконання норми п. п. 1, 6 ст. 92 Конституції України.

Механізм виплати щомісячних доплат до пенсій особам, звільненим з військової служби та прирівняних до них осіб, продовжує бути недосконалим у контексті забезпечення рівності прав усіх отримувачів цієї пенсії. Проблема диспропорції у розмірах пенсій залежно від суб'єкта, періоду призначення пенсії тощо, є дикримінаційною та потребує законодавчого вирішення. Зрівняння розмірів пенсій військовослужбовців має відбуватися шляхом систематизації наявних законодавчих положень (подекуди внесенням до них змін) у частині регулювання порядку призначення та перерахунку пенсій з урахуванням дії норм у часі для осіб, які звертаються за призначенням пенсії в різний час. Відповідні дії мають бути вжиті невідкладно, оскільки нарахування щомісячної доплати є тимчасовим заходом, який не виправдав своєї мети. З метою забезпечення однакового застосування норм пенсійного законодавства пропонуємо обмежити дискреційні повноваження Пенсійного Фонду України щодо довільного трактування законодавчих норм.

Список використаних джерел

1. Андрейчук С. К., Морушко О. О., Гасяк М. С. Стан пенсійного забезпечення військовослужбовців і членів їх сімей. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2021. Т. 31. № 2. С. 75–80.
2. Бориченко К. В. Окремі аспекти перерахунку пенсії осіб, звільнених з військової служби. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 1. С. 65–69.
3. Бориченко К. В., Гудзь А. О. Окремі аспекти забезпечення права осіб, звільнених з військової служби, на перерахунок пенсії у зв'язку з підвищенням грошового забезпечення. *Juris Europensis Scientia*. 2020 № 4. С. 71–74.

4. Гірник О. О. Щодо питання строків звернення до суду військовослужбовцями та прирівняними до них особами із вимогами про стягнення грошового забезпечення. *Вісник Львівського університету*. Серія юридична. 2023. № 76. С. 125–133.
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>.
6. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/card2#Card>.
7. Лист Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/pensiune-zabezpechennya.pdf>.
8. Михайлова І. Ю. Проблеми правозастосування у сфері пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби. *Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації* : збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 21–22 січня 2022 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 160–162.
9. Постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 15 лютого 2024 року у справі № 500/5758/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117050009>.
10. Постанова П'ятого апеляційного адміністративного суду від 26 лютого 2024 р. у справі № 400/9422/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117247159/>.
11. Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 05 лютого 2024 року у справі № 240/9590/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116773363>.
12. Пояснювальна записка до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання соціального захисту окремих категорій громадян». *База даних «Законодавство України»*. URL: https://data.gov.ua/dataset/da508a76-5f45-4c81-b7b3-a0210c6b170e/resource/-2fb38612-52e1-46fe-b2c5-c6adc4f8c5df/download/poiasniuvalna_proekt_viplata_viiis_vovim_ро_704.docx.
13. Про додатковий соціальний захист окремих категорій осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 713 / База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/713-2021-%D0%BF#Text>.
14. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-ХІІ. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>.
15. Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 103. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103-2018-%D0%BF#Text>.
16. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Ратифікований законом України № 475/97-ВР від 17.07.97 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text.
17. Рішення Волинського окружного адміністративного суду від 17 листопада 2023 року у справі № 140/26672/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115002239>.
18. Рішення Львівського окружного адміністративного суду від 28 лютого 2024 року у справі № 380/2450/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117376796>.
19. Рішення Миколаївського окружного адміністративного суду від 25 жовтня 2023 р. у справі № 400/9737/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114460879>.
20. Ухвала другої колегії суддів другого сенату Конституційного Суду України від 28 жовтня 2020 року у справі № 240-2(П)/20. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/-docs/240_22_2020.pdf.
21. Ухвала другої колегії суддів другого сенату Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року у справі № 165-2(П)/19. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/-docs/165_22_2019.pdf.

22. Цюкало Л. В. Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби. *Економіка та держава*. 2018. № 1. С. 129–132.

References

1. Andreichuk, S. K., Morushko, O. O., Hasiak, M. S. (2021). Stan pensiinoho zabezpechennia viiskovosluzhbovtsiv i chleniv yikh simej. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 31, 2, 75–80.
2. Borychenko, K. V. (2021). Okremi aspekty pererakhunku pensii osib, zvilnennykh z viiskovoi sluzhby. *Aktualni problemy vitchyznianoj yurysprudentsii*, 1, 65–69.
3. Borychenko, K. V., Hudz A. O. (2020). Okremi aspekty zabezpechennia prava osib, zvilnennykh z viiskovoi sluzhby, na pererakhunok pensii u zviazku z pidvyshchenniam hroshovoho zabezpechennia. *Juris Europensis Scientia*, 4, 71–74.
4. Hirnyk, O. O. (2023). Shchodo pytannia strokiv zvernennia do sudu viiskovosluzhbovtsiamy ta pryrvniamy do nykh osobamy iz vymohamy pro stiahnennia hroshovoho zabezpechennia. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya yurydychna*, 76, 125–133.
5. *Iedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/>.
6. *Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/card2#Card>.
7. *Lyst Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny*. Retrieved from <https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/pensiyne-zabezpechennya.pdf>.
8. Mykhailova, I. Iu. (2022). Problemy pravozastosuvannia u sferi pensiinoho zabezpechennia osib, zvilnennykh z viiskovoi sluzhby. *Stratehichni napriamy sotsialno-ekonomichnoho rozvytku derzhavy v umovakh hlobalizatsii : zbirnyk tez V Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii (m. Khmelnytskyi, 21–22 sichnia 2022 roku)*; Khmelnytskyi universytet upravlinnia ta prava imeni Leonida Yuzkova, 160–162.
9. *Postanova Vosmoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 15 liutoho 2024 roku u spravi № 500/5758/23*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117050009>.
10. *Postanova Piatoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 26 liutoho 2024 r.u spravi № 400/9422/23*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117247159/>.
11. *Postanova Somoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 05 liutoho 2024 roku u spravi № 240/9590/23*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116773363>.
12. *Poiasnivalna zapyska do proektu postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy «Deiaki pytannia sotsialnoho zakhystu okremykh katehorii hromadian»*. Retrieved from https://data.gov.ua/dataset/da508a76-5f45-4c81-b7b3-a0210c6b170e/resource/2fb38612-52e1-46fe-b2c5-c6adc4f8c5df/download/poiasnivalna_proekt_viplata_viis_vovim_po_704.docx.
13. *Pro dodatkovyi sotsialnyi zakhyst okremykh katehorii osib : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 lypnia 2021 r. № 713*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/713-2021-%D0%BF#Text>.
14. *Pro pensiine zabezpechennia osib, zvilnennykh z viiskovoi sluzhby, ta deiakyykh inshyykh osib : Zakon Ukrainy vid 09.04.1992 № 2262-XII*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>.
15. *Pro pererakhunok pensii osobam, yaki zvilneni z viiskovoi sluzhby, ta deiakym inshym katehoriiam osib : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.02.2018 r. № 103*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103-2018-%D0%BF#Text>.
16. *Protokol do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod. Ratyfikovanyi zakonom Ukrainy № 475/97-VR vid 17.07.97*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text.
17. *Rishennia Volynskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 17 lystopada 2023 roku u spravi № 140/26672/23*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115002239>.

18. *Rishennia Lvivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 28 liutoho 2024 roku u spravi № 380/2450/24*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117376796>.
19. *Rishennia Mykolaiivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 25 zhovtnia 2023 r. u spravi № 400/9737/23*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114460879>.
20. *Ukhvala druhoi kolehii suddiv druhoho senatu Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 28 zhovtnia 2020 roku u spravi № 240-2(II)/20*. Retrieved from https://ccu.gov.ua/sites/default/files/-docs/240_22_2020.pdf.
21. *Ukhvala druhoi kolehii suddiv druhoho senatu Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 13 chervnia 2019 roku u spravi № 165-2(II)/19*. Retrieved from https://ccu.gov.ua/sites/default/files/-docs/165_22_2019.pdf.
22. Tsiukalo, L.V. (2018). Pensiine zabezpechennia osib, zvilnenykh z viiskovoi sluzhby. *Ekonomika ta derzhava*, 1, 129–132.

ON THE PROBLEM OF REDUCING THE DISPARITY IN THE AMOUNT OF PENSIONS OF MILITARY PERSONNEL AND PERSONS EQUATED TO THEM

Marian Stetskiv

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: maryanov13@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-2974-2302*

The author examines the problematic issues of exercising the right to pension provision by persons discharged from military service and persons equated to them in the context of guaranteeing the principle of equality and preventing discrimination. The author critically analyses the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 713 "On Additional Social Protection of Certain Categories of Persons" with regard to the grounds that affect the calculation of pension amounts and cause disproportions in these amounts. The author concludes that the application of the provisions of this Resolution leads to a violation of the principle of equality in the field of pension provision relations arising under the Law of Ukraine "On Pension Provision for Persons Discharged from Military Service". The discriminatory factors are: 1) the date of the "starting point" around which the mechanism of additional payments to the amount of pension granted in accordance with the Law of Ukraine "On Pension Provision for Persons Discharged from Military Service and Certain Other Persons" was formed – 1 March 2018; 2) a fixed monetary amount of additional payments to pensions (level) was determined, which is taken into account when increasing pensions; 3) it is provided that this amount serves as a benchmark for determining the person's right to additional payments. The author finds that Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 103 "On Recalculation of Pensions for Persons Discharged from Military Service and Certain Other Categories of Persons" also contains provisions that contribute to unjustified disproportionality in the amount of pensions for length of service: by subject matter, time of granting pensions and time of dismissal.

It is noted that among the main problems of the modern system of pension provision for persons discharged from military service are chaotic and disorderly legislative provisions, lack of unity and clarity of their application. Abuse of power by employees of the Pension Fund of Ukraine and the resulting failure of persons discharged from military service to receive significant amounts of pension payments is a violation of the right to protection of property rights within the meaning of Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention for the Protection of

Human Rights and Fundamental Freedoms. In order to ensure uniform application of pension legislation, the author proposes to limit the discretionary powers of the Pension Fund of Ukraine to arbitrarily interpret legislative provisions.

The author emphasizes that the most effective way to solve these problems is to exclusively regulate the relations on granting/determining the amount/surcharges/recalculation of pensions under the Law of Ukraine "On Pensions for Persons Discharged from Military Service and Certain Other Persons" directly in the Law. This would ensure the implementation of the provisions of paragraphs 1, 6 of Article 92 of the Constitution of Ukraine.

Keywords: persons discharged from military service, financial support, pension recalculation, pension provision, principle of equality.

*Стаття: надійшла до редакції 10.04.2024
прийнята до друку 30.04.2024*